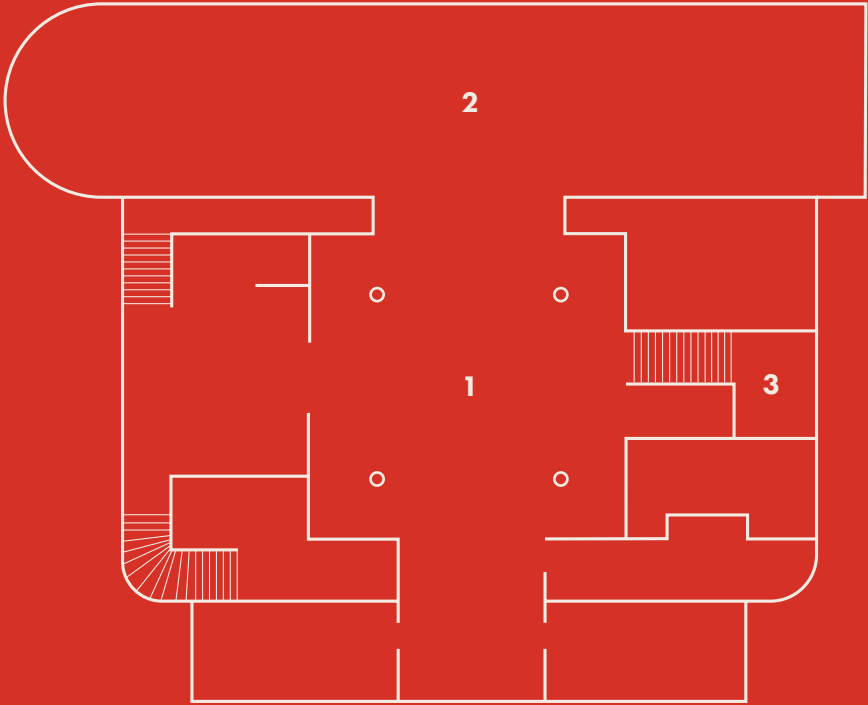

NL

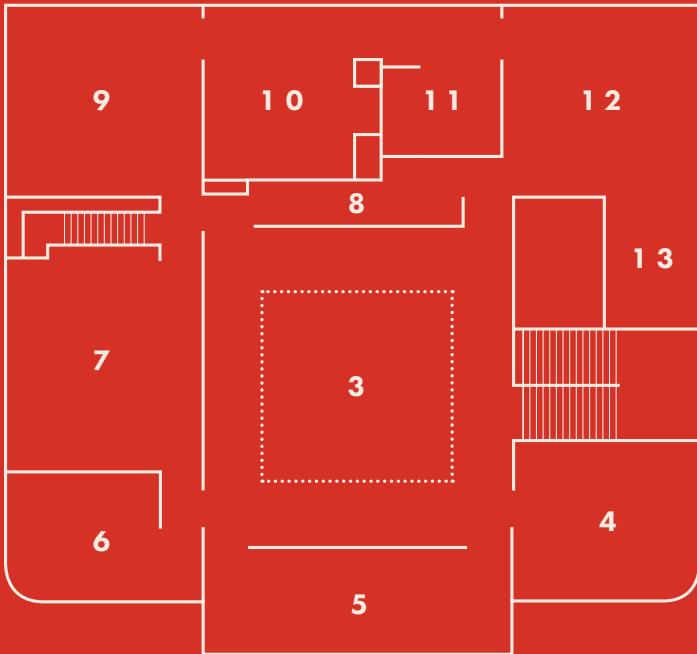
Lebanon
لبنان

HOW
WILL
IT
END?

BENEDENVERDIEPING

EERSTE VERDIEPING

LIBANON

1 – GROTE HALL

Cynthia Zaven 7

2 – SALONS

Daniele Genadry 8

Mounira Al Solh 8

Simone Fattal 9

Iconem 9

3 – ERETRAP EN OVERLOOP

Caline Aoun 10

Omar Fakhoury 10

Abed Al Kadiri 11

HAVEN VAN BEIROET

4 – NOORDELIJKE KAMER

Bettina Khoury Badr 13

Ayman Baalbaki 13

Lamia Ziadé 14

Charbel Alkhoury en Monica Basbous 14

ONZICHTBARE BEELDEN

5 – SCHERMZAAL

Joana Hadjiithomas en Khalil Joreige 17

Marwan Moujaes 17

Charbel-joseph H. Boutros 18

6 – BLAUWE BADKAMER

Pierre Koukjian 19

Jeanne et Moreau 19

Rayyane Tabet 20

Stéphanie Saadé 20

PERMANENTIE VAN DE VERGANKELIJKHEID

7 – GASTENKAMER

Gregory Buchakjian 23

Paola Yacoub 23

Ali Cherri 24

Stéphanie Saadé 24

Dala Nasser 24

HUISKAMERGESPREKKEN

8 – NACHTHAL

Stéphanie Saadé 27

Gilbert Hage 27

Vladimir Antaki 27

9 – KAMER VAN MIJNHEER

Maha Yammine 28

Danielle Arbid 28

Samar Mogharbel 29

Maria Kassab 29

TERUG NAAR DE ROOTS

10 – BADKAMER VAN MIJNHEER

Ramy Saad 31

Chafa Ghaddar 31

Omar Fakhoury 31

Caline Aoun 32

Christian Sleiman 32

Raymond Gemayel 32

11 – BADKAMER VAN MEVROUW

Christine Safa 33

Etel Adnan 33

HET LEVEN GAAT DOOR

12 – KAMER VAN MEVROUW

Vartan Avakian 35

Raed Yassin 35

Ziad Antar 36

13 – BOUDOIR VAN MEVROUW

Mireille Kassar 37

“WARE
VRIJGEVIGHEID
TEGENOVER DE
TOEKOMST
BESTAAT IN
HET GEVEN
VAN ALLES AAN
HET HEDEN”

ALBERT CAMUS

Lebanon
لبنان

HOW WILL IT END?

De fotoreeks *How will it end is not the question* van Paola Yacoub, waaraan de tentoonstelling – tot stand gekomen in samenwerking met het Centre national d'art et de culture Georges Pompidou – haar titel ontleent, roept het permanente gevoel van instabiliteit en onveiligheid in Libanon op, al veertig jaar lang. Hoe zal het aflopen, is een vraag die de Libanezen en degenen die in het land en zijn volk geïnteresseerd zijn, achtervolgt.

Deze tentoonstelling, die de hoop op een betere toekomst voor het land koestert, is niet gewijd aan de ineenstorting van een natie in de greep van een gevecht met haar duistere demonen, maar geeft eerder een overzicht van de reacties van de kunstenaars op de omstandigheden. Ze biedt de gelegenheid om een grote verscheidenheid aan werken en inspiratiebronnen te ontdekken, evenals een nieuwe, jongere generatie kunstenaars. En werpt een licht op het wederopbouwwerk van kunstenaars, getuigen van de geschiedenis.

Het rampbeeld is de kunstscène van het land niet vreemd, vooral niet voor de generatie kunstenaars die de burgeroorlog van 1975 tot 1990 heeft meegemaakt. De herinneringen aan de dramatische gebeurtenissen beïnvloedden hun denken en artistieke productie. De vreselijke gebeurtenissen, tragedie na tragedie, zonder mogelijkheid voor gerechtigheid, herinnering of verzoening, zijn voor de Libanezen niet alleen een trauma, maar ook een collectief begrip van crisissituaties, dat invloed had op de onderwerpen en de manier van werken van de kunstenaars.

Louma Salamé,
co-curator van de tentoonstelling

LIBANON

Libanon, land van mythen en een geschiedenis van vijf millennia, heeft sinds zijn ontstaan woelige tijden doorgemaakt. Het land ligt in het Midden-Oosten, tussen Israël en Syrië, en heeft in de loop van zijn geschiedenis een centrale rol gespeeld in de betrekkingen tussen de Arabische wereld en het Westen. Deze strategische positie is niet alleen een bron van prestige geweest, maar ook van hebzucht en vernietiging.

De periode tussen de onafhankelijkheid van het land in 1943 en het begin van de burgeroorlog in 1975 wordt soms de 'gouden eeuw' van Libanon genoemd. In die tijd was het land, en Beiroet in het bijzonder, het belangrijkste bank-, handels- en toeristencentrum van de regio. De hoofdstad werd een ontmoetingsplaats voor kunstenaars en intellectuelen die een vruchtbare bodem voor culturele initiatieven en de bloei van musea en galeries in het land creëerden.

De haven van Beiroet was een van de grootste en drukste havens aan de Middellandse Zee. Gelegen op het kruispunt van drie continenten: Europa, Azië en Afrika, vormde de haven een belangrijk handelsstation dat de Arabische landen met de rest van de wereld verbond.

De burgeroorlog, die in 1975 begon en, althans op papier, in 1989 eindigde, heeft het rampzalige lot van Libanon in de recente geschiedenis bepaald. Het is moeilijk om een genuanceerd perspectief op deze geschiedenis te hebben terwijl het land zich vandaag nog steeds in een uiterst kwetsbare situatie bevindt.

CYNTHIA ZAVEN

(Beiroet, 1970)

Cynthia Zaven is componiste, pianiste en kunstenaar. Oorspronkelijk leerde ze piano spelen met haar grootvader, later volgde ze klassieke pianolessen in Europa.

In haar werk onderzoekt Zaven de relaties tussen geluid, herinnering en identiteit. Ze interpreteert klassieke en experimentele muziek, improviseert en componeert soundtracks voor de theater- en de filmwereld. *Arsenal* (2018), toont onderdelen van een uit elkaar gehaalde piano. Het instrument, stom en ontdaan van zijn primaire functie, wordt een ruimte voor formele experimenten. De installatie wil de deconstructie van het mechanisme tonen: de verbindingstukken worden ontkoppeld, de klankkast ontworicht, afgeschuurd en gepolijst. Elk stuk komt los van elkaar te staan, horizontaal herschikt in een stille en nieuwe volgorde. Zaven woont en werkt in Beiroet.

DANIELE GENADRY

(Baltimore, 1980)

Daniele Genadry behaalde een bachelor in kunst en wiskunde aan het Dartmouth College in Hanover (VS), en een Master of Fine Arts aan de Slade School of Art in Londen.

Genadry gebruikt verschillende media om aan te tonen hoe afstand, licht en beweging een effect kunnen hebben op de kijkervaring. Ze focust op de relaties tussen schilderkunst en fotografie, en op thema's als beweging en herinnering. Verschillende standpunten, gedecentraliseerde en verschuivende beelden zijn vaak voorkomende elementen in haar werk. De weergave van het landschap en de contemplatie van de stille natuur, een steeds terugkerend motief in de kunstgeschiedenis, illustreert soms de verwarring van de innerlijke en de weergegeven wereld: het landschap als gemoedstoestand van de toeschouwer, wat ons ertoe brengt een psychische ruimte te verkennen. Genadry woont in Beiroet, in 2014 ontving zij de prijs voor beeldende kunsten van de Boghossianstichting.

MOUNIRA AL SOLH

(Beiroet, 1978)

Mounira Al Solh studeerde schilderkunst aan de Libanese Universiteit van Beiroet, en beeldende kunsten aan de Gerrit Rietveld Academie in Amsterdam. Al Solh werkt met verf, papier, borduurwerk en film, en de thema's waar ze zich mee bezighoudt zijn onder andere migratie, herinnering, trauma en verlies. Door inspiratie te halen uit conversaties die ze met mensen uit regio's die getroffen zijn door conflict voert, laat ze haar werken verhalen vertellen over verdringing en onzekerheid, en dikwijls ook over de problemen die vrouwen ondervinden in de Arabische wereld. Ironie en zelf-reflectie zijn eveneens essentieel, haar werk is sociaal geëngageerd, en tegelijkertijd escapistisch. Dit escapisme kan worden ervaren in de tot tent getransformeerde parasol, getiteld *Lackadaisical Sunset to Sunset* (2021). De interventie van de kunstenaar met een geluidsinstallatie transformeert dit alledaagse object in een toevluchtsoord. De kunstenaars verdeelt haar tijd tussen Libanon en Nederland.

SIMONE FATTAL

(Damascus, 1942)

Simone Fattal is een Libanese filosofe, schilder en beeldhouwer. Ze groeit op in Beiroet, waar ze filosofie studeerde alvorens haar studie aan de Sorbonne te voltooien.

Bij haar terugkeer naar Libanon begon Fattal te schilderen, maar de burgeroorlog dwong haar ertoe te vluchten naar de Verenigde Staten. Daar begon ze te beeldhouwen en schreef ze zich in aan het Art Institute of Chicago. Als kunstenaar met veelzijdige en archipelagische invloeden, verfijnde ze al gauw haar aanpak tot dit medium door te focussen op keramiek en brons. *Warrior IV* (2011) mengt meerdere invloeden waaronder oude Mesopotamische kunst en maakt deel uit van een work-in-progress. Fattal benadrukt dat de krijger, de held, leeft en sterft terwijl hij op zijn twee voeten staat. Deze krijgers zijn verbonden met het beeld van de strijder tijdens de Libanese burgeroorlog. Fattal woont en werkt in Parijs.

ICONEM

ICONEM werd in 2013 opgericht door Yves Ubelmann, en draagt bij tot de conservatie en promotie van bedreigde culturele erfgoedsites, door ze te digitaliseren in 3D.

De oprichters van ICONEM merkten op dat veel van het culturele erfgoed in de wereld is bedreigd door diverse factoren die belangrijke en onvervangbare sites zouden kunnen vernietigen. Om dit te voorkomen, gaat het team wereldwijd te werk met de modernste technologieën. Ze gebruiken fotogrammetrie, laser-scanning en large-scale scanning via drones om driedimensionale fotorealistische modellen van de erfgoedsites te maken, om ze zo te beschermen, en over te brengen naar een groter publiek. De beelden die het ICONEM-team tijdens een spoedmissie op verzoek van de UNESCO heeft gemaakt, tonen de omvang van de schade die door de explosies van 4 augustus 2020 werd aangericht en wat er van de leeggeblode stad is overgebleven. ICONEM werkt sinds enkele jaren samen met verschillende internationale organisaties om het publiek toegang te gunnen tot de bijzondere erfgoedsites.

CALINE AOUN

(Beiroet, 1983)

Caline Aoun behaalde in 2005 een bachelordiploma in Schone kunsten aan Central Saint Martins, in 2009 een postgraduaatdiploma aan de Royal Academy of London. Ze behaalde eveneens een professioneel doctoraat aan de Universiteit van Oost-Londen.

Haar werk gaat over urbanisatie, architectuur, print en digitaal adverteren en bevraagt overconsumptie en overvloed, en hoe we daar mee kunnen omgaan. *Datascares* (2017) toont het totale gewicht van geïmporteerde en geëxporteerde goederen die de haven van Beiroet aandeden tussen 2004 en 2015 in grafiekvorm. Data worden echter irrelevant als ze plaatsmaken voor dromerige abstracte landschappen die een hele muur in beslag nemen. Statistische informatie verandert in een topografische voorstelling van handelsstromen. Aoun woont en werkt tussen Beiroet en Londen.

OMAR FAKHOURY

(Beit Chabab, 1979)

Omar Fakhoury behaalde een Bachelor in schilder- en tekenkunst aan de Libanese Universiteit, wat hij in 2004 aanvulde met een Master in Fine Arts aan Paris I-Sorbonne.

Fakhoury werkt voornamelijk met schilderkunst, zijn interesses in de publieke ruimte en de elementen van territorialiteit zijn duidelijk zichtbaar in zijn meest recente werken. Bij het zoeken naar onderwerpen, richt de kunstenaar zich voornamelijk op de complexe politieke en stedelijke situatie van Libanon. *Corn Plant* (2021), dat u in de badkamer van mijnheer ontdekt, heeft als onderwerp een maïsscheut die op de plaats van de explosie werd ontdekt, is gewijd aan de explosie. Deze scheut was een onverwacht teken van hoop, een origineel substraat van leven, een bepalend symbool, te midden van de ruïnes van de immense plaats delict. Het zaadje, onzichtbaar voor het blote oog, sluimerde in de aarde vóór de explosie, en slaagde erin, ondanks de ramp, toch te kiemen. De kunstenaar is docent aan de Libanese Universiteit in Beiroet, waar hij woont en werkt.

ABED AL KADIRI

(Beiroet, 1984)

Abed Al Kadiri, een multidisciplinaire kunstenaar, studeerde af in Arabische literatuur en Schone Kunsten aan de Lebanese University. In 2006 verhuisde hij naar Koeweit, waar hij werkte als kunstcriticus, tussen 2012 en 2015 werd hij aangesteld als directeur van CAP Koeweit. In 2017 was hij medeoprichter van Dongola Limited editions in Beiroet.

De kunstenaar gebruikte verf als zijn voornaamste media. Al Kadiri focust op culturele problemen in de maatschappij, en stelt vragen over erfgoed, bezit, migratie en thuishoren. De serie tekeningen *October 17, 2019 Diaries of the Lebanese Revolution* is vernoemd naar de dag dat de protesten in Libanon begonnen. De werken zijn een momentopname van de dramatische scènes die Al Kadiri waarnam. Ze tonen de urgentie en intensiteit die sluimerde in die slapeloze dagen en nachten. Elke tekening heeft een datum en een specifieke locatie. Ze vormen een map van Al Kadiri's verplaatsingen. *It's not black or white* (2021) is een in-situ werk dat speciaal voor deze tentoonstelling werd gerealiseerd. De kunstenaar woont en werkt tussen Parijs en Beiroet.

HAVEN VAN BEIROET

Op 4 augustus 2020 veroorzaakte een dubbele explosie van honderden tonnen ammoniumnitraat die zonder voorzorgsmaatregelen waren opgeslagen in de haven van Beiroet, een van de grootste explosies in de wereldgeschiedenis. Bij de dodelijke ontploffing kwamen 217 mensen om het leven, raakten meer dan 6.500 mensen gewond en verloren 300.000 mensen hun woning. Ook kunstenaars waren slachtoffer. Zij zijn niet alleen, maar zijn tegelijkertijd getuige en woordvoerder. De meesten van hen hebben het niet over hun persoonlijke problemen, maar vertegenwoordigen de collectieve verwoesting en willen in zekere zin de paniek en de tragedie vastleggen.

BETTINA KHOURY BADR

(Beiroet, 1971)

Bettina Khoury Badr studeerde af aan de Lebanese University in Beiroet met een bachelordiploma in Schone Kunsten in 2001, en een masterdiploma in Visuele Kunsten in 2012. De jaren daartussen vulde ze met lesgeven en haar artistieke praktijk ontwikkelen.

In haar kunst doet ze beroep op traditionele schildertechnieken om werken met een heel moderne esthetiek te scheppen en het abstracte met het representatieve te confronteren. De aquarelmozaïeken, *August 4* (2021), zijn afkomstig uit een reeks foto's van de hemel van Beiroet die dagelijks werden genomen sinds het begin van de pandemie. Het werk rond de verschillende soorten luchten stelde Khoury Badr in staat om haar perspectief te veranderen door op een subjectieve en meditatieve manier naar de hemel te kijken. De serie is een visuele opeenvolging die de continuïteit in patroon en kleurevolutie toont die door de explosie van 4 augustus bruuft werd verstoord. Sinds 2007 geeft ze les aan de School of Architecture and Design aan de Lebanese American University in Beiroet, waar ze woont en werkt.

AYMAN BAALBAKI

(Odeissé, 1975)

Na een opleiding schilderkunst aan het instituut voor Schone Kunsten aan de Universiteit van Beiroet, behaalt Ayman Baalbaki een diploma aan de Ecole Nationale Supérieure des Arts Décoratifs (ENSAD) in Parijs, en een diploma voor Beeldende en Hedendaagse Kunst aan de Université Paris VIII.

De werken van Ayman Baalbaki worden gekenmerkt door hun evocatieve kracht en verwantschap met het expressionisme. Zijn grootste bron van inspiratie put de kunstenaar rechtstreeks uit zijn eigen leven, dat net zoals dat van veel Libanezen getekend is door het geweld van de oorlog en de exodus. Deze thema's worden ook dikwijls opgewekt in zijn installaties, die het lijden van een gedwongen nomadisme, en een wereld vol slachtoffers en stedelijke ruïnes onderstrepen. Zijn werk *Untitled* (2021), bijvoorbeeld, bezweert het moment van de vernietiging van de haven door het te bevriezen in een schilderij. Baalbaki woont en werkt in Beiroet.

LAMIA ZIADÉ

(Beiroet, 1968)

In 1987 verliet Lamia Ziadé Libanon om grafische kunsten te studeren in Parijs, waar ze vervolgens werkte voor beroemde modeontwerpers als Jean-Paul Gaultier en Issey Miyake. Later werd zij zelfstandig illustrator en tekende voor kinderboeken, reclame, film en pers.

Hiernaast ontwikkelt zij een veelvormig oeuvre gaande van grafische romans (*Ô nuit, ô mes yeux, Ma très grande mélancolie Arabe*) tot schilderijen en beeldhouwwerken. Haar werk, zowel intiem als collectief, raakt aan de geschiedenis en de actualiteit van de Arabische wereld. *Mon Port de Beyrouth* (2020) is een verzameling teksten en aquarellen over de explosies van 4 augustus. Het is een visueel en literair testament voor de talloze slachtoffers, en een manier voor de kunstenaar om haar verdriet, herinneringen en haar verlangen naar gerechtigheid te verwerken. Ziadé woont en werkt in Parijs.

CHARBEL ALKHOURY EN MONICA BASBOUS

(Beiroet, 1993) (Venezuela, 1988)

Charbel Al Khoury is beeldend kunstenaar, fotograaf en archivaris. Voor dit project werkt hij samen met de veelzijdige kunstenaar Monica Basbous die niet alleen architect, maar ook onderzoeker, pedagoog en cartograaf is.

Het collectief werkt met verschillende media om het sociale weefsel van stedelijke ruimtes te onderzoeken. *POPG Clanc* (2021), ontstond uit de gelijknamige WhatsApp-groep, oorspronkelijk opgericht door online gamers in de nasleep van de volksopstanden van oktober 2019. Deze beweging groeide uit tot een revolutionaire cel, een systeem voor het delen en verifiëren van informatie, een wederzijds hulpnetwerk en een sociaal en emotioneel ondersteuningssysteem. Al Khoury en Basbous betrokken de leden van POPG Clanc bij de archivering van de chat, waardoor een alternatieve tijdlijn ontstond van de collectieve en persoonlijke gebeurtenissen van de afgelopen twee jaar. Zowel Al Khoury als Basbous wonen en werken in Beiroet.

“DE DOOD IS
DOOR ONS
HEENGEGAAN.”

JOANA HADJITHOMAS

ONZICHTBARE BEELDEN

De Tawhra (*revolutie* in het Arabisch) begon op 17 oktober 2019 en eiste het aftreden van de gehele Libanese politieke klasse. Op 27 oktober 2019 slaagden tienduizenden Tawhra-demonstranten erin om te verzamelen op de snelweg langs de Middellandse Zee om een menselijke keten te vormen, 170 km lang, van het noorden naar het zuiden van het land, van Tripoli naar Tyrus. De demonstraties, die hardhandig worden aangepakt door de Libanese politie en gewapende militias, worden onderbroken tijdens de pandemie en daarna hervat. Veel kunstenaars besteedden in hun werk aandacht aan de revolutionaire context en de beladen situatie die de explosie in de haven van Beiroet voorafgingen. 4 augustus, een gepland of toevallig moment, een plaats van een delict, dat tot op vandaag onopgelost blijft, lijkt voor veel kunstenaars een profetie. Alsof zij de tekenen hadden gezien, de gebeurtenis hadden zien aankomen.

JOANA HADJITHOMAS EN KHALIL JOREIGE

(Beiroet, 1969)

Joana Hadjithomas en Khalil Joreige werken sinds de jaren 1990 samen als filmmakers en kunstenaars. De voorbije 15 jaar hebben ze zich toegespitst op de beeldcultuur en de geschiedenis van hun vaderland Libanon. De kunstenaars zijn gekend voor hun diepgaand onderzoek gebaseerd op persoonlijke en politieke documenten, waarbij ze een bijzondere interesse tonen voor verhalen die geheim werden gehouden. Ze gebruiken deze documenten als instrumenten om trauma's te verbeelden, in het bijzonder hun persoonlijke ervaring met de verwoestende Libanese burgeroorlog. In *Images latentes, derde luik van het project Wonder Beirut* (1997-2006), presenteren Hadjithomas en Joreige filmrollen uit de oorlogsjaren in Libanon. De foto's, genomen door een fictieve, ouder wordende fotograaf genaamd Abdallah Farah, worden niet getoond. In plaats daarvan krijgen bezoekers nauwgezette beschrijvingen die de foto's in hun context plaatsen, waardoor de verbeelding van de kijker de vrije loop heeft. Het duo woont en werkt momenteel in Beiroet.

MARWAN MOUJAES

(Beiroet, 1989)

Marwan Moujaes behaalde een master Schone Kunsten aan de Libanese University in Beiroet, wat hij vervolgde met een Diplôme national supérieur d'expression plastique (DNSEP) van de Valenciennes' School of Art and Design, en een Master of Art van de Sorbonne Universiteit in Parijs.

Moujaes onderzoekt in zijn werk de mogelijke connecties tussen hedendaagse kunst en de processen van rouwen, leven, verlangen en spreken. Zijn artistieke praktijk werkt voornamelijk door middel van verschillende protocollen van toe-eigening van bestaande symbolische codes en allegorische structuren. Voor het onderwerp van zijn werk haalt hij inspiratie uit de conflictueuze geschiedenis van het Midden-Oosten. De video *Before Tomorrow was not Today* (2020) toont de laatste oudejaarsavond voor de gedeeltelijke verwoesting van Beiroet. Door de scène achterstevoren af te spelen met de geluiden en lichten van het vuurwerk die de scène inleiden, trekt Moujaes een parallel met de verwarring die de explosie teweegbracht. Hij woont en werkt tussen Beiroet, Parijs en Maastricht.

CHARBEL-JOSEPH H. BOUTROS

(Bichfaya, Libanon, 1981)

Voor Charbel-joseph H. Boutros, geboren in het midden van de Libanese burgeroorlog, speelt zijn thuisland een belangrijke rol in zijn artistieke praktijk. Hij werkt met installatie, beeldhouwkunst en video, en maakt vaak monochromatische en melancholische werken over de Libanese geschiedenis. Deze historische beschouwingen worden vervolgens ook vermengd met meer persoonlijke narratieven. Als een uitdrukking van het intieme, put het oeuvre van Boutros uit zijn innerlijke ervaringen om een universum te creëren van onwaarneembare werkelijkheden. *No Light in White Light / Night Cartography*, (2011-2020, doorlopende serie) maakt bijvoorbeeld een poëtische registratie van de nacht of een periode van slaap. Volgens de kunstenaar *'wist duisternis onze verschillen uit, wist ze de tijd uit, wist ze het heden uit. Het is een natuurlijke en vitale ervaring'*. Boutros ontving in 2016 de prijs van de Boghossianstichting, hij woont en werkt in Parijs.

PIERRE KOUKJIAN

(Beiroet, 1962)

Pierre Koukjian had altijd al een passie voor kunst, maar de Libanese burgeroorlog dwong hem het land te ontvluchten. Hij trok naar Duitsland, waar hij veel kunstenaars en ontwerpers ontmoette, die hem waardevolle dingen leerden over design en beeldhouwkunst.

Koukjian staat bekend om zijn eigentijdse werken, vaak met een provocerende symbolische weerklink. Hij transformeert materialen zoals gehamerd staal, titanium, messing, industrieel schuim, neon en glas, en geeft ze een nieuwe bestemming en betekenis. Zijn werk *Power on, Power off* (2019) trekt een parallel met de deplorabele staat van de infrastructuur in vele onstabiele staten in het Midden-Oosten. De transcriptie van de sacrale woordspeling in neon onderstreept de broosheid van de mens die van elektriciteit afhankelijk is. Hij woont en werkt momenteel in Genève.

JEANNE ET MOREAU

(Beiroet, 1978) (Achkout, 1983)

Randa Mirza en Lara Tabet begonnen in 2018 samen te werken onder het pseudoniem 'Jeanne et Moreau'. De focus van hun artistieke praktijk ligt op het thema van identiteit. Ze gebruiken nieuwe digitale technologieën om hun plaats in de wereld als vrouwelijke kunstenaars in vraag te stellen alsook hun relatie tot het medium waarmee ze werken en de productie, transmissie, uitwisseling en receptie van beelden.

View from Home #2 (2020) is een fotografisch werk waarvoor de kunstenaars een verrekijker gebruikten om foto's te maken vanuit hun raam dat uitkijkt op de haven van Beiroet. Door de twee verschillende tijdspannes van hun werk, één voor en één na de explosie, benadrukken Mirza en Tabet het cyclische patroon van Libanons hoofdstad, dat schommelt tussen opbouw en vernietiging. Mirza en Tabet zijn beiden in Parijs gevestigd.

RAYYANE TABET

(Achkout, 1983)

Rayyane Tabet behaalde een bachelordiploma Architectuur van de Cooper Union in New York, en een master in Schone Kunsten van de University of California in San Diego.

Tabet's kunst onderzoekt thema's als herinnering en individuele narratieven, en geeft zeggenschap aan de subjectieve opvattingen van grote socio-historische gebeurtenissen. Zijn sculpturen zijn duidelijk beïnvloed door zijn studies architectuur, en nemen dikwijls de vorm aan van grimmige, minimalistische objecten. Het werk van Rayyane Tabet biedt vaak een andere lens aan waardoor we het verleden kunnen bekijken, alsook de connecties met het heden. *La Mano De Dios* (2016) is gebaseerd op de herinnering van de kunstenaar aan Diego Maradona's beruchte doelpunt gescoord met zijn hand tijdens de kwartfinale van het WK 1986 tegen Engeland. Om zoveel mogelijk aandacht te trekken, liet een commentator op de radio een sirene loeien die gewoonlijk wordt gebruikt om op handen zijnde bomaanslagen in Beiroet aan te kondigen. Tabet woont en werkt tussen Beiroet en Berlijn.

STÉPHANIE SAADÉ

(Libanon, 1983)

Stéphanie Saadé studeerde af in Schone Kunsten aan de Ecole Nationale Supérieure des Beaux-Arts in Parijs, en behaalde een post-graduaat aan de China Academy of Arts in Hangzhou.

Door objecten en foto's op een zeer subtiele manier te beïnvloeden, waarbij ze zo de groei, afname, verwerking en andere natuurverschijnselen kan meten, ontwikkelt Saadé een suggestieve taal. Ze speelt met poëzie en metaforen die de toeschouwer kan ontcijferen. De gebeurtenissen van 4 augustus, gepland of toevallig, een misdaad die tot op de dag van vandaag onopgelost blijft, lijken voor veel kunstenaars een profetie. Alsof ze de tekenen hadden voorzien, de ramp hadden zien aankomen. *Apocalypse* (2020), *Stage of life* (2019) en *Re-enactment LB* (2012) van Stephanie Saadé, gemaakt vóór 4 augustus, kunnen zoals veel werken van voor de explosie als een voorbode gezien worden van nog ingrijpender gebeurtenissen. Saadé woont en werkt in Parijs.

“WE WACHTTEN
OP DE APOCALYPS
EN UITEINDELIJK
KWAM DE
APOCALYPS.”

GREGORY BUCHAKJIAN

PERMANENTIE VAN DE VERGANKELIJKHEID

De tragedie van het beschadigde erfgoed en van de geschiedenis gezien vanuit het perspectief van voorwerpen, die getuigen dat redding onmogelijk was, is prominent aanwezig in het werk van de kunstenaars op deze tentoonstelling. Het schouwspel van de ruïne, de leegte en de stilte, veroorzaakt door de dubbele explosie die de hoofdstad en een aanzienlijk deel van haar laatste traditionele erfgoedwoningen heeft verwoest, inspireert deze kunstenaars tot werken die erfgoed verbinden met de ziel van voorwerpen en met nationale of persoonlijke archeologie. De onmogelijkheid om te vergeten en de herinnering staan centraal in het oeuvre van deze kunstenaars, in Libanon of daarbuiten. De sterke behoefte om sporen te verzamelen en het bedreigde erfgoed te documenteren via verschillende media zoals beeldhouwwerk, fotografie en text, vormt de kern van hun werk.

GREGORY BUCHAKJIAN

(Beiroet, 1971)

Na een doctoraat aan de Sorbonne (Parijs), is Gregory Buchakjian tegenwoordig directeur van de School of Visual Arts aan de Académie Libanaise des Beaux-Arts (ALBA).

Politieke instabiliteit en ruïne maken deel uit van de onderwerpen van zijn doctoraal proefschrift. Zijn onderzoek en werk draait om de problematiek van de stad en de geschiedenis in Beiroet, Libanon en de Arabische wereld. Het landschap in rouw en de vernietiging van de openbare ruimte zijn veel voorkomende thema's in het werk van Gregory Buchakjian die al lange tijd werkt in verlaten nederzettingen in Beiroet. Naast menselijke en materiële verliezen had de explosie ook grote gevolgen voor het cultureel erfgoed. Het Sursock museum werd bijna volledig verwoest en 25 kunstwerken werden zwaar beschadigd. *Hercule et Omphale d'après Artemisia Gentileschi* (2021) toont er één van. De kunstenaar woont en werkt in Beiroet.

PAOLA YACOUB

(Libanon, 1966)

Paola Yacoub studeerde aan de Académie Libanaise des Beaux Arts (ALBA) in Beiroet, en behaalde een diploma van de Architectural Association School of Architecture in London in 1994. Zij heeft verscheidene jaren in de archeologie gewerkt.

In haar kunst legt Yacoub de historische, politieke, esthetische en emotionele implicaties vast van de huidige ontwikkelingen in het Midden-Oosten, in relatie met architectuur als een aanbieder van cultuurbehoud. De serie *Radical grounds* brengt een groep foto's samen die tussen 1990 en 2012 werden genomen in de regio die zich uitstrekt van Libanon tot Koerdistan. Hoewel de beelden veel informatie en verhalen bevatten, ontkoppelt de manier waarop de kunstenaar ze nam ze van de te verwachten pathos in de iconografie van de regio. Er is iets poëtisch aan de grond, de modder, het puin. Yacoub woont en werkt tussen Berlijn en Beiroet.

ALI CHERRI

(Beiroet, 1976)

In 2000 studeert Ali Cherri af als grafisch ontwerper aan de Amerikaanse Universiteit van Beiroet. In 2005 behaalt hij een diploma in de podiumkunsten in Amsterdam.

Cherri werkt met verschillende media, waaronder tekeningen, film, installatie, performance, druk en video. Zijn werk bestaat uit digitale manipulaties en ontleedt de geopolitieke situatie in Libanon en zijn buurlanden vanuit een afstandelijk maar geëngageerd standpunt. Zijn recente projecten gaan over de plaats van het archeologisch object in de constructie van historische vertellingen. Dit kan men zien in zijn sculpturen *Life after Life* (2021) en *Starring at a Thousand* (2021) waar leegte en stilte voor zichzelf spreken. Cherri brengt archeologische objecten opnieuw tot leven door ze een ziel te geven, bijvoorbeeld door er ogen aan toe te voegen. Hij woont en werkt tussen Beiroet en Parijs.

STÉPHANIE SAADÉ → cf pagina 20

DALA NASSER

(Tyros, 1990)

Dala Nasser studeerde in 2016 af aan de Slade School of Fine Arts in Londen, en in 2021 aan de Yale School of Art in New Haven.

Nasser richt zich op de milieuproblemen in onze wereld en de dramatische behoefte aan verandering op dit gebied. Ze gebruikt een breed gamma aan technieken om de verstrengeling van de voortdurend verslechterende ecologische, historische en politieke omstandigheden aan te kaarten. Haar interdisciplinaire aanpak komt tot uiting in haar schilderijen, performances en films. In de videoproductie *The Dead Shall Be Raised* (2021), onderzoekt Nasser hoe we getuige zijn en dingen vastleggen die niet echt vastgelegd kunnen worden. Ze vertelt een verhaal met een autonome verteller, een verhaal dat zich onttrekt aan het dominante discours dat is gebouwd op waan en mythe. Nasser woont en werkt in Beiroet.

“ER ZIJN
VOLKEREN WIER
OGEN NOOIT
ZIJN GESTORVEN”
DAAR “DE EEUWEN
VAN DE INQUISITIE
DE TAAL VAN
DE WIND
NIET HEBBEN
VERPLETTERD.”

ETEL ADNAN

HUISKAMERGESPREKKEN

De huiselijke ruimte is een plek van rust en veiligheid, in tegenstelling tot de spanningen en confrontaties die zich buiten afspelen. Op deze plek brengen familieleden en vrienden samen hun vrije tijd door met bijeenkomsten en huiskamergesprekken. Maar het is ook een ruimte waar soms verhitte discussies gevoerd worden of wordt kaartgespeeld, iets wat men vaak deed tijdens de bombardementen van de burgeroorlog. Deze intieme rituelen in combinatie met een onverschilligheid voor de buitenwereld zijn van vitaal belang om het leven van alledag aan te kunnen. Het stelt plaatselijke kunstenaars, of kunstenaars uit de diaspora, in staat opnieuw te delen met de gemeenschap.

STÉPHANIE SAADÉ → cf pagina 20**GILBERT HAGE**

(Beiroet, 1966)

Hage studeerde aan de Holy Spirit University in Kaslik (Libanon), waar hij momenteel ook doceert. Hij is eveneens professor aan de Académie Libanaise des Beaux-Arts (ALBA).

Hage's fotografisch werk behandelt verschillende maatschappelijke thema's, vaak met een link naar zijn thuisland Libanon. In *Reality in the Real* (2020) archiveert de kunstenaar de ervaringen en gevoelens van zijn artistieke en intellectuele collega's die 4 augustus overleefden. Hij wil de individuele menselijke ervaringen bij traumatische grootschalige gebeurtenissen als deze een stem geven. Terwijl ze praten over de explosies, buigen de getuigen die Hage in zijn videoproject portretteert zich ook over de bredere geschiedenis van hun land, en hoe dit tumultueuze en tragische verleden hun leven beïnvloedt. Gilbert Hage woont, werkt en doceert in Beiroet.

VLADIMIR ANTAKI

(Riyadh, 1980)

Fotograaf Vladimir Antaki groeide op in Parijs en studeerde kunstgeschiedenis en film aan de Sorbonne alvorens naar Montreal te verhuizen. In 2007 studeerde hij af als Bachelor of Fine Arts in visuele en mediakunst aan de Université du Québec.

Antaki beschouwt zichzelf in de eerste plaats als een verhalenverteller, die zijn camera focust op de mensen in onze samenleving die vaak worden achtergelaten of vergeten. Voor *The Guardians* reisde hij door Europa, het Midden-Oosten en Amerika om winkeliers te fotograferen van wat hij 'stedelijke tempels' noemt - unieke ruimtes in steden vol met gestandaardiseerde winkels - die nog een hart en ziel hebben. Antaki richt zich op het fragiele werk van de 'guardians', maar ook op de sociale waarde van deze zogenaamde 'tempels', in een tijd die steeds eenvormiger en consumptiegerichter wordt. De guardian op deze foto is Fouad, een stoffenverkoper uit Beiroet.

MAHA YAMMINE

(Beiroet, 1986)

In 2014 behaalde Maha Yammine een Master in Schone Kunsten aan de Libanese Universiteit in Beiroet, en in 2016 behaalde ze een Master in de Kunsten aan de École Supérieure d'art et de Design de Valenciennes (Frankrijk). Yammine gaat op zoek naar de intersecties tussen verschillende thema's, politiek, sociaal, cultureel en historisch. Hiervoor verzamelt de kunstenaar verhalen die beleefd werden door anoniemen tijdens de oorlog in Libanon. Door gebruik te maken van deze 'micro-narratieven' kan Yammine bepaalde fragmenten van het verleden aan het licht brengen. Spelletjes bijvoorbeeld zijn een centraal onderwerp in haar werk. Vaak ontsnapt ze aan de dagelijkse realiteit en protocollen door de regels, objecten en tijdelijkheid om te buigen. Haar videoperformance *14* (2017) verwijst naar een populair kaartspel, een variant op Rummi, gespeeld met bewerkte kaarten waarop nummers en kleuren zijn uitgewist. Zonder mogelijke winnaar en zonder bewezen uitkomst, onthult dit spel zijn diepe aard van afleiding: een ruimte van vrijheid, rust en gedeelde nabijheid. Ze woont en werkt in Rouen (Frankrijk).

DANIELLE ARBID

(Beiroet, 1970)

Danielle Arbid is een Libanees-Franse filmregisseur en actrice. In 1987 verhuisde ze naar Frankrijk om literatuur te studeren aan de Sorbonne, en later journalistiek aan het Centre de Formation et de Perfectionnement des Journalistes (CFPJ) in Parijs.

Als kunstenaar is Arbid geïnteresseerd in verschillende narratieve vormen. Haar werk alterneert tussen fictie, documentaires en video-essays, en soms experimenteert ze ook met de intersecties tussen deze genres. De films van Arbid verkennen ook veel verschillende thema's. *Conversations de salon II* (2009), dat kan worden vertaald als 'salongesprekken', is een documentaire waarin haar moeder en haar vrienden worden gefilmd tijdens hun dagelijkse samenkomst om 16.00 uur om over hun leven te praten. Tijdens hun ontmoetingen volgen hoop en wanhoop elkaar op, woorden vloeien en geheimen worden ontsluit. Arbid is momenteel werkzaam in Beiroet en Parijs.

SAMAR MOGHARBEL

(Beiroet, 1958)

Samar Mogharbel behaalde een masterdiploma Keramiek aan het Goldsmith's College in Londen, waar ze een masterdiploma keramiek behaalde. De kunstenaar was betrokken bij de naoorlogse opgravingen in haar thuisstad Beiroet, wat haar latere werk sterk beïnvloedde.

Mogharbel is een keramiekkunstenaar, die voornamelijk met klei werkt, ze beschouwt de aarde waarmee ze werkt als haar sleutel om de wereld, en het leven, te kunnen begrijpen. Veel van Mogharbels werk wil de emotionele herinneringen aan de oorlog doen herbeleven. De werken *Hamra* (2014) en *Watwal I* (2014) zijn geïnspireerd op gebouwen in Beiroet die voor altijd verloren zijn gegaan door stedelijke ontwikkeling. Door ze weer tot leven te wekken, speelt ze met vormen, kleuren en herinneringen aan een vervagend tijdperk. Ze zegt: *'Als we ze niet in het echt kunnen hebben, kunnen we ze op zijn minst in miniatuur bewaren.'* Samar Mogharbel woont en werkt in Beiroet.

MARIA KASSAB

(Beiroet, 1980)

Maria Kassab studeerde communicatie en Schone Kunsten aan de Libanees-Amerikaanse Universiteit in Beiroet (LAU), en is momenteel bezig met het vervolledigen van haar Master of Arts in fotografie in Berlijn.

Kassab gebruikt verschillende beeldtalen en legt de focus van de inhoud van haar werk op het politieke en culturele klimaat van Libanon en de MENA-regio. De kunstenaar beweert beelden en foto's niet als het eindresultaat van een kunstwerk te zien, maar als een leeg canvas dat vraagt om manipulatie en aanpassing. Gekraste en verminkte voorwerpen, maar ook gebroken herinneringen zijn inspiratiebronnen voor haar collages. Kassab's werken spreken van afwezigheid, van een monument, van een gevoel, lichaam of plek, en roepen herinneringen, nare dromen en geesten op. De serie *Of Places and Cannons* (2018) verkent plaatsen en onderwerpen die werden getroffen door gewelddadige oorlogstrauma's, waarbij verwoeste en ontmantelde locaties worden belicht waardoor een verhalend geheugen over vernietiging wordt gerecreëerd. In 2017 kreeg Kassab de eerste prijs voor fotografie van de Boghossianstichting, ze woont in Berlijn.

TERUG NAAR DE ROOTS

In de puinhopen van de openbare ruimte vluchten veel kunstenaars terug naar hun wortels. De meesten van hen vestigen zich in hun geboortedorp, dicht bij hun familie. De verwijdering van de stad en haar sinistere en verstikkende aanzicht leiden tot een zekere catharsis. De natuur brengt een herademing. In een verlangen om zich af te zonderen of te ontsnappen aan het tumult van de wereld, treden zij in symbiose met hun natuurlijke omgeving. De weergave van het landschap en de stille natuur, een steeds terugkerend motief in de kunstgeschiedenis, illustreert de verwarring tussen de innerlijke en de gecreëerde wereld: het landschap wordt de gemoedstoestand van de toeschouwer en verkent een psychische ruimte.

RAMY SAAD

(Deirmimas, 1989)

Ramy Saad behaalde zijn diploma Beeldende Kunsten aan de Libanese Universiteit in Beiroet in 2016 zijn diploma behaalde. Saad ziet zijn studies daar als het startpunt voor het ontwikkelen van zijn eigen artistieke taal. Toen hij in Beiroet woonde, stond zijn studio vol met allerlei industriële materialen als olie- en acrylverf, cement, plaaster of plastic folie. Later in zijn carrière zocht hij naar meer natuurlijke recepten en materialen. Uit een verlangen naar isolement of om te ontsnappen aan de drukte van de wereld, gaat Saad een symbiose aan met zijn natuurlijke omgeving. Deze roep van de natuur is bepalend geweest voor zijn kunst. Hij schildert op gerecycleerd papier, met aquarelverf gemaakt van natuurlijke pigmenten gewonnen uit gekookte planten, die hij vindt in de bossen in de buurt van het dorp van zijn grootvader, in de Libanese bergen. Ramy Saad woont en werkt in Libanon.

CHAFA GHADDAR

(Libanon, 1986)

Chafa Ghaddar behaalde haar bachelordiploma in Schone Kunsten in 2007, en haar masterdiploma in Beeldende Kunsten in 2009, beiden aan de Académie Libanaise des Beaux Arts (ALBA). In 2012 volgde ze een cursus frescotechniek in Firenze.

Ghaddar maakt zowel muurschilderingen, schilderijen, tekeningen, foto's en werken in mixed media. Haar praktijk die oude en moderne technieken combineert, kan op deze manier gezien worden als een onderzoek naar de kenmerken van de tijd en diens manifestatie op objecten, ruimtes en herinnering. De fragiele fresco's zijn de voornaamste inspiratiebronnen voor haar onderzoek. Na de explosie voelde ze de behoefte om zich opnieuw te verbinden met de natuur, om zich los te maken van de stad, wat zich vertaalt in de reeks fresco's gewijd aan de cactussen in haar tuin. Vanuit haar residentie in Dubai legt ze uit dat 'tuinieren haar opnieuw met het leven verbindt'. De kunstenares woont en werkt tegenwoordig in Dubai en ontving in 2014 de Boghossianprijs voor schilderkunst.

OMAR FAKHOURY → cf page 10

CALINE AOUN → cf pagina 10**CHRISTIAN SLEIMAN**

(Libanon, 1994)

Christian Sleiman voltooide in 2018 een master in Architectuur aan de Holy Spirit University van Kaslik, en in hetzelfde jaar een Bachelor of Fine Arts aan de Lebanese University.

Sleiman is een kunstenaar die zijn onderzoek richt op planten en vegetatie, waarbij hij de zogenaamde 'vegetatieve zielen' verkent door middel van kleine rituelen, fabulaties en recepten. De planten die hij voor deze projecten verzamelt, zijn vaak afkomstig uit stedelijke gebieden. *A City Guide for Tree Huggers* (2020) is een video- en fotoproject dat het gedrag van planten onderzoekt in de sterk onteigende en geconstrueerde ruimtes in Beiroet. Sleiman bevraagt de regels en voorschriften achter de manier waarop steden omgaan met planten en vooral bomen in deze ruimtes. De beperkingen waaraan deze bomen moeten voldoen in termen van locatie, manifesteren zich in de vorm die ze aannemen. In plaats van in de vrije natuur, staan deze bomen in Beiroet voor een winkelpui, naast een parkeerplaats of vaak zelfs naast een vuilnisbak. Sleiman woont afwisselend in Libanon en Parijs.

RAYMOND GEMAYEL

(Riyadh, Saoedi-Arabië)

Raymond Gemayel studeerde in 2009 af aan het Glendon College in politieke wetenschappen en economie, waarna hij lessen volgde in fotografie en film. Tussen 2013 en 2015 nam hij ook deel aan Ashkal Alwan's *Home Workspace Program*.

Gemayel weigert zich te laten beperken door vaste conventies van kunst en de media die hij gebruikt. Als kunstenaar heeft hij altijd graag geëxperimenteerd met verschillende artistieke talen, iets wat duidelijk zichtbaar is in zijn werk. Hij werkt met stilstaande en bewegende beelden, installaties, teksten en schilderkunst, om de relaties en conflicten tussen beeld en geluid, beeld en ruimte, en beelden ten opzichte van elkaar te onderzoeken. De kunstenaar woont en werkt momenteel in Parijs.

CHRISTINE SAFA

(Parijs, 1994)

Christine Safa studeerde af van de École Nationale Supérieure des Beaux-Arts de Paris in 2018.

Safa is van Libanese origine, en haar werk verwijst dan ook vaak naar dat land. De kunstenaar werkt met subtiele kleuren die ze aanbrengt in gladde of licht poederige lagen. In haar schilderijen zien we het specifieke licht terug dat karakteristiek is voor de Middellandse regio. Van haar werken wordt gezegd dat ze als 'vertalingen van het licht' zijn, getuigen van een bitterzoete zomerse melancholie. In *L'impression du soleil - toutes les pierres sont chaudes* (2020) bekijkt de toeschouwer een poëtisch schilderij dat verleidt door zijn grafische composities en waarvan de kleuren zijn geïnspireerd op het licht en de intense zon van Beiroet. Haar schilderijen zijn herinneringen aan herinneringen, wat overblijft van momenten van perfectie, van zorgeloze zomers, van de prachtige Libanese bergen, zon, zee en bomen. Voor haar weerspiegelt de uitgestrektheid van de zon - als een schemering van trillend stof dat zich op mensen en dingen hecht - haar ervaring van Libanon. Safa woont in Parijs.

ETEL ADNAN

(Beiroet, 1925 - Paris, 2021)

Etel Adnan studeerde filosofie, eerst aan de Sorbonne (Parijs), daarna aan Berkeley en Harvard.

Adnan is vooral gekend vanwege haar literaire werken, haar poëzie en essays, maar ze produceerde ook voor haar kunst op basis van olieverf, film of tapijtkunst. Haar werk is intiem en delicaat, en steunt op het netwerk van een groot aantal externe bijdragers. Samen vormen ze het persoonlijke en rizomatisch verhaal van de kunstenaar, en dragen ze tegelijk ook een soort poëzie en gevoeligheid met zich mee, waardoor een kleurrijk, pastel universum ontstaat, die de kunstenaar uitbeeldt in waterverf of olieverf. In dit universum bevindt zich de voor de Indianen heilige berg Tamalpais, die zij vanuit het raam van haar huis in de buurt van San Francisco zag. De aanwezigheid van deze berg drong diep in haar geest en zij maakte er vele schilderijen van. Elk schilderij is een meditatie over de schoonheid van de natuur, de kracht van de elementen, maar ook over de schepping en de schilderkunst, die een viering van de wereld en de mensheid wordt.

HET LEVEN GAAT DOOR

Na de explosie kwamen er koortsachtige tekenen van hoop. De hoop op leven vertaalt zich voor sommigen in de noodzaak om elke dag op dezelfde manier te blijven werken. Uit de chaos ontstond solidariteit. Talrijke initiatieven werden gelanceerd, en in de heersende duisternis werd het leven hervat dankzij de wilskracht van de getroffen Libanezen, hun naasten, plaatselijke verenigingen en vele anonieme personen. Er ontstond solidariteit met hun dierbaren, maar ook tussen kunstenaars onderling, met name om collectieve ervaringen te archiveren en de dialoog weer centraal te stellen in hun praktijk. Door de eenvoudige dingen van het leven te blijven uitbeelden, zoals landschappen, kinderspelletjes... benadrukken de kunstenaars de vitale dynamiek die ondanks de ramp blijft bestaan.

VARTAN AVAKIAN

(Byblos, Libanon, 1977)

Vartan Avakian werkt met video, fotografie, installatie en sculptuur. Hij studeerde communicatie aan de Libanees-Amerikaanse Universiteit (LAU) en architectuur aan de Universitat Politècnica de Catalunya en het Centre de Cultura Contemporània de Barcelona.

Avakian gebruikt dikwijls organische materialen in zijn werk, die hij aanpast en ontvreemd van hun originele context om ze in zijn eigen artistieke visie te doen passen. De kunstenaar onderzoekt verschillende vormen van culturele productie. In zijn *Composition(s) with a Recurring Sound* vloeit het geluid van een rivier door een sculpturaal werk met terugkerende patronen. De sculpturen vangen niet alleen de beweging van het water en het leven, maar ook van industrieel afval en andere vervuilende stoffen. Deze discrete bijna onhoorbare resonantie is tactiel voelbaar op het werk. Avakian woont en werkt in Beiroet.

RAED YASSIN

(Beiroet, 1979)

Read Yassin studeerde theater in zijn geboortestad en richtte het onafhankelijke muzieklabel Annihaya op, alsook het experimentele muziekfestival *Irtijal* in Beiroet.

Yassin's beschouwingen op de populaire cultuur en aspiraties focussen in het bijzonder op de specifieke kenmerken van het collectieve onderbewuste en consumentistische gedrag van de hedendaagse Arabische samenlevingen. *Untitled* (2011) is een fotoreeks die de stad in beeld brengt aan de hand van architecturale kunstgrepen. Gekleurde panelen en bouwwerfplaten worden de vensters naar een fantastisch landschap voorbij, of zelfs ondanks, een massaal programma van neoliberale stedelijke gentrificatie. Een uitzicht op zee krijgt een groene tint en een ruinescène wordt neergezet in verzadigde kleuren, tegelijkertijd stralend en melancholisch. Yassin woont en werkt in Berlijn.

ZIAD ANTAR

(Saida, Libanon, 1978)

Ziad Antar studeerde agronomie aan de American University of Beiroet, vooraleer hij besloot om carrière te maken in film en kunst. Hij behaalde een postgraduaat diploma aan de École Nationale Supérieure des Beaux-Arts in Parijs.

Antar's artistieke aanpak focust op vragen rond de aard van fotografie, en de beperkingen die daarbij komen kijken. Zijn video's getuigen duidelijk van een wereld in conflict, maar de kunstenaar gebruikt een eerder speelse en luchtige toon om dit te tonen. *Raouche* (2016) bijvoorbeeld is afkomstig uit de serie *After Images*, geïnspireerd door het werk van de Libanese historicus Kamal Salibi die de oorsprong van de Bijbel in de Asir-regio legt. De serie onderzoekt de mythe als mogelijk historisch verhaal en het onvermogen ervan om gedocumenteerd te worden. In Asir diende het toeval zijn doel: Antar verloor de lens van een oude zilveren camera, die hij voor zijn opnamen wilde gebruiken. Het resultaat is een grote reeks onscherpe foto's waarin onherkenbare silhouetten van mensen, bergen, gebouwen of ruïnes vervagen in halo's van bleke, lichtgevende kleuren. Ziad Antar woont en werkt in Beiroet.

MIREILLE KASSAR

(Zahlé-Bequaa, 1963)

Mireille Kassar studeerde af aan de Ecole Nationale Supérieure Des Beaux-Arts in Parijs, en is tegenwoordig onderzoeker aan de Sorbonne. Kassar werkt onder andere met film, geluid, schilder- en tekenkunst, maar ook installatiekunst is haar niet vreemd. Thema's als afstand, nabijheid, verstrooiing en het verstrijken van tijd zijn belangrijke inspiratiebronnen voor haar werk. De kunstenaar ziet haar werk als een verruimde staat van bewustzijn, die voorbij de taal opereert. Haar werk kan ook gezien worden als een soort herschikking van de zintuigen, weg van het discursieve denken over onze primaire cognitieve gewaarwording. De video *Children of Uzai – Anti-Narcissus* (2014) vertelt het leven op een openbaar strand. Het toont kinderen die naar de zee rennen, een activiteit die dit land nog steeds kan bieden, en die de ogen een bijna dromerige ruimte voorschotelen, ver van elk dodelijk verhaal. Mireille Kassar woont en werkt in Parijs en Beiroet.

Lebanon
لبنان

HOW
WILL
IT
END?

BOGHOSSIANSTICHTING – VILLA EMPAIN

Centrum voor kunst en dialoog tussen de oosterse en westerse culturen

DE STICHTING

STICHTERS

Jean en Albert Boghossian

VOORZITTER VAN DE RAAD VAN BESTUUR

Ralph Boghossian

DIRECTRICE

Louma Salamé

ADMINISTRATIE

Thomas Wojcik

PRODUCTIE

Manon Magotteaux

Régis Decroos

Guillaume Avez

COMMUNICATIE

Caroline Schuermans

Eda Celiktin

PUBLIEKSBEEMIDDELING

Clio Rosenoer

REIZEN

Cathy Van Keer

ONTHAAL TEAM

Adeline Duym

Castulo Inagan

Glenn Shimell

DE TENTOONSTELLING

In samenwerking met het Centre national
d'art et de culture Georges Pompidou, Parijs

CURATOREN

Louma Salamé

Alicia Knock

PRODUCTIE

Manon Magotteaux

Régis Decroos

Guillaume Avez

PUBLIEKSBEEMIDDELING

Clio Rosenoer

TEKSTEN

Louma Salamé

Clio Rosenoer

Ella Dezuttere

GRAFISCHE VORMGEVING

David Andrade

Voor de teksten © de auteurs

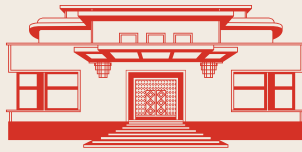
BOGHOSSIANSTICHTING VILLA EMPAIN

Franklin Rooseveltlaan 67, 1050 Brussel

www.boghossianfoundation.be

[@fondationboghossian](https://www.instagram.com/fondationboghossian)

De Boghossianstichting dankt
haar partners en al degenen die aan
deze tentoonstelling hebben meegewerkt.

**BOGHOSSIAN
FOUNDATION**

WWW.BOGHOSSIANFOUNDATION.BE

[@FONDATIONBOGHOSSIAN](https://www.instagram.com/fondationboghoossian)

